

SUSANNA
MARÍN ROYO

MUSIQUEM CONTES

**VOLS COMBINAR CONTES
AMB MÚSICA?**

En aquesta càpsula formativa trobaràs
diferents propostes per conjuar-los,
amb recursos i idees per a la seua realització.

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

TOTS
A UNA
veu

"Musiquem contes"

Elaborat per *Susanna Marín Royo* per al CEFIRE Artísticoexpressiu

Subdirecció General de Formació del Professorat. Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport.

Baix Llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional [1]

marin_susroy@gva.es

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

ÍNDEX

1. JUSTIFICACIÓ.....	4
2. LES PROPOSTES.....	5
3. UN CONTE TEATRAL AMB MÚSICA.....	6
4- UN CONTE MUSICAL AMB TITELLES.....	7
5. CONTE CANTAT EN FORMA DE RAP.....	8
6. CONTE CANTAT EN FORMA DE ROCK.....	9
7. CONTE CANÇÓ.....	10
8. SONORITZACIÓ.....	12
9. PLANIFIQUEM.....	14
10. BIBLIOGRAFIA.....	15

[Il·lustració Esther Garí]

JUSTIFICACIÓ

La càpsula formativa "Musiquem contes", conté un recull de contes musicalitzats per poder utilitzar a l'aula, a partir de diferents propostes experimentades. Pretén donar idees per desenvolupar les pròpies creacions o adaptacions.

El docent té l'opció d'agafar la proposta exempificada i portar-la a terme com a tal, tot i què es convida a crear el propi plantejament.

Davant de la inquietud de congregar contes i música, s'ofereixen alguns recursos fàcils de portar a la pràctica, així com adaptables al context.

[Foto arxiu canva]

Fent referència a l'Aprenentatge Basat en Projectes, cada conte exemplificat en "Musiquem contes", podria formar part d'un projecte artístic, com un element més dintre del projecte. Però també es pot utilitzar el propi conte com a projecte en ell mateix, emprant-lo per al desenvolupament d'un treball globalitzat i interdisciplinar.

CONTES I MÚSICA SÓN UNA VALUOSA COMBINACIÓ PER TREBALLAR CONTINGUTS LINGÜÍSTICS I ARTÍSTICS, MITJANÇANT EL TREBALL EN EQUIP I EL TREBALL DE VALORS.

LES PROPOSTES

LES PROPOSTES QUE ACÍ ES PRESENTEN SÓN:

LA CASA D'EN TRES BOTONS: un conte de Gianni Rodari que transmet bons valors com la generositat i l'estima, adaptat per ser representat teatralment amb elements musicals.

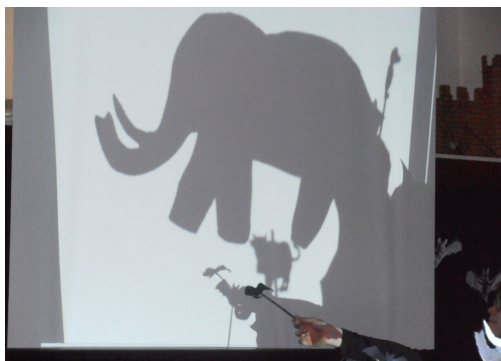
LA CANÇÓ MÉS BONICA DEL MÓN: un conte de Miquel DescLOT, on es pot treballar també la diversitat, amb una adaptació per ser representat amb titelles i diferents propostes musicals intercalades.

LA GALLINA CAROLINA, és un conte de Pep Castellano, amb bases musicals per a la seua interpretació en forma de rap, amb una bona dosi de sentit de l'humor, però també valors com l'apoderament de la dona i els hàbits alimentaris saludables.

LA SARGANTANA JULIANA, un conte d'Antoni Dalmases, una història divertida amb la proposta de ser cantada en forma de rock.

LA CUCA I EL REI, un conte inventat, amb el suggeriment d'una senzilla sonorització.

EL ROURE REBOLL, una cançó conte, on es donen uns apunts d'aproximació a l'inici de creació.

[Foto CEIP Pascual Nàcher, Vila-real]

Els contes elegits com a exemples, tenen implícits bons valors humans, socio-culturals i educatius, com són:

- LA GENEROSITAT
- L'AMISTAT
- EL SENTIT DE L'HUMOR
- LA CREATIVITAT
- L'ESTIMA PER LA NATURA I ELS ANIMALS
- L'ESTIMA PER LA LECTURA
- EL TREBALL EN EQUIP

UN CONTE TEATRAL AMB MÚSICA

La casa d'en Tres Botons és un conte de Gianni Rodari, que transmet el valor de la generositat. Tot i ser un conte que va ser escrit ja fa uns anys, conté un rerefons ben actual. *(Clica l'enllaç)*

La proposta plantejada per a aquest conte és dramatitzar-lo amb elements musicals, on el producte final siga una representació teatral amb música. El guió teatral musical, adaptació del conte de Gianni Rodari, el tens a continuació al següent enllaç:

UNA ALTRA PROPOSTA: FLEXIBILITZEM EL CONTE?

Anem a fer el conte tan flexible com la pròpia caseta de Tres Botons. El podem replantejar amb els nostres alumnes:

- Tres Botons en lloc de ser fuster, podria ser...? (Músic, tal vegada un rocker, actor, pintor, fotògraf, ballari...?, en definitiva, algun ofici difícil de dur a terme en una zona despoblada. O volem que el protagonista siga una dona?).
- Volem mantindre la caseta de fusta com a element protagonista del conte o volem substituir-la per un altre element?
- En quina època volem situar la història? (En l'època actual, en el futur, o en una època passada pròxima o llunyana).
- Quins seran els personatges del conte? (Poden els propis alumnes construir-se el seu propi personatge que va a tocar a la casa de Tres Botons?)

PEL QUE FA A LA MÚSICA:

- En quins moments utilitzarem música?
- Quin caràcter li volem donar a la història?
- Quines emocions volem transmetre amb cada música? (La selecció de les músiques definirà tant el caràcter, com el que volem transmetre. Per seleccionar la música podem recórrer a: [jamendo.com](https://www.jamendo.com))
- Ens serveix la cançó de Tres Botons i li canviem la lletra o n'inventem una de nova? (En l'apartat "Cançó conte" tens algunes orientacions que et poden servir per inventar-la).

LES CÀPSULES DE DIRECCIÓ ESCÈNICA I LA POR ESCÈNICA SÓN DE MOLTA UTILITAT PER AL CONTE TEATRAL.

UN CONTE MUSICAL AMB TITELLES

La *cançó més bonica del món*, és una inspiradora història de Miquel DescLOT, amb un recull de cançons tradicionals. Narra com un rossinyol empren un viatge a la recerca de la cançó més bonica del món i en el seu camí va trobant-se diferents personatges que no saben quina és però van ensenyant-li'n al rossinyol alguna de les que coneixen.

Podem trobar treballs ja fets al respecte sobre el conte: entreu a l'enllaç següent:

[Alumna CEIP Pascual Nàcher, Vila-real]

La primera opció seria la realització del conte tal i com Miquel DescLOT el va escriure, amb el recull de cançons que ell mateix inclou.

La proposta d'aquest apartat consisteix a fer una adaptació del conte, de manera que el rossinyol viatja pels cinc continents i en cadascun d'ells aprèn una cançó. Es pot representar amb titelles i alguns personatges, amb les cançons intercalades, dansades, a capella, o amb acompanyament instrumental, decisions que es poden prendre segons convinga.

A continuació en el següent enllaç disposes de l'adaptació amb les propostes musicals.

CONTE CANTAT EN FORMA DE RAP

El rap de la gallina Carolina és un conte de Pep Castellano, que exemplifica un conte cantat en forma de rap.

Resulta molt apropiat per llegir-lo rítmicament, cantar-lo, ballar-lo i representar-lo, gaudint d'una història divertida, amb un munt de valors importants.

La proposta és la realització col·lectiva del conte, repartint el text entre els alumnes: uns tindran el paper d'algun dels personatges i els altres alumnes diran una frase cadascun. La part que diu "*cocopap cococopap rimant un ritme, rimant un rap*" la diuen tots alhora.

Disposeu de 3 àudios:

1- ÀUDIO AMB VEU

2- ÀUDIO INSTRUMENTAL

3- ÀUDIO INSTRUMENTAL
MÉS LENT
(per poder cantar-lo
amb alumnes més menuts).

T'ATREVEIXES A FER EL TEU PROPI RAP?

DISPOSES DE PROGRAMES LLIURES, ENTRE D'ALTRES EL
ÀCID XPRESS, PER CONFECCIONAR LA TEUA PRÒPIA BASE.

POTS DOCUMENTAR-TE A LA CÀPSULA "FEM RAP", AMB
INDICACIONS MÉS PRECISES DE COM REALITZAR UNA BASE
DE RAP.

CONTE CANTAT EN FORMA DE ROCK

El conte La sargantana Juliana, d'Antoni Dalmases, ens conta una història de forma rimada, que bé podria fer-se també en forma de rap, però, per tal de donar-li una variació diferent, podem cantar-la en forma de rock.

Aquest conte, a l'igual que El rap de la gallina Carolina és fàcilment representable en un grup classe: amb cor de xiquets que canten sobre la base de rock, un alumne o alumna que faça de sargantana i va realitzant les accions interactuant amb els personatges amb què va trobant-se.

L'acció del conte la podem dividir en tres parts, clarament diferenciades pels moments en què hi ha un pont instrumental: 1) el ritme brasiler, 2) quan el mosquit pica al nen, 3) quan Juliana es menja el mosquit.

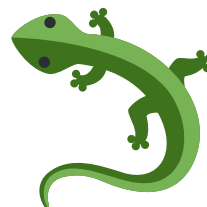

Disposeu de 2 àudios:

1- ÀUDIO AMB VEU

2- ÀUDIO INSTRUMENTAL

I SI ELS PROPIS ALUMNES SÓN ELS INTÈRPRETS DE LA MÚSICA?

CANTEM UN CONTE

La proposta presentada en aquest apartat consisteix a donar una aproximació a l'inici de la creació d'una cançó conte.

Evidentment, el procés de creació és molt complex i no es pot abordar ací. La pretensió és bàsicament donar unes idees orientatives i animar a experimentar.

En primer lloc cal tindre molt clar el que es vol, i una volta presa la decisió, fer-se tota classe de **preguntes** que se'ns acudisquen, des de les més simples fins les més esbojarrades, ja farem la selecció d'aquelles que ens aprofiten en un altre moment. Pot resultar molt útil construir una imatge mental d'allò que es vol, millor quan més detallada possible siga, això sí, que tinga en compte els recursos personals i materials dels quals podem arribar a disposar directa o indirectament.

A continuació es donen uns apunts, a mode d'exemple, sobre l'inici de creació de la cançó conte El roure reboll. Les preguntes més bàsiques formulades al respecte van ser:

- 1- **Què vull?** Crear una cançó que conte un conte, que tinga relació amb el dia del llibre.
- 2 - **A qui va dirigida?** A xiquets i xiquetes, principalment alumnes de Primària.
- 3 - **Quin tema vull que tracte?** L'amistat.
- 4 - **Quan vull que passe?** Un vint-i-tres d'abril.
- 5 - **Quins personatges vull que apareguen?** Un porc senglar, un eriçó i un ratpenat.
- 6 - **On vull que transcórrega la història?** En un bosc de muntanya.
- 7 - **Què passarà?** Els tres animals es troben a un roure reboll, un 23 d'abril perquè s'han assabentat que allí se'ls acomplirà un desig.
- 8 - **Quin tipus de cançó vull que siga?** Una cançó infantil.
- 9 - **Quins instruments ficaré?** Guitarra i veu.
- 10 - **Com ho estructuraré?** Amb diverses estrofes, sense tornada.
- 11 - **Quin producte final vull?** Un vídeo per anar seguint la lletra.
- 12 - **Què vull transmetre?** Valors com l'amistat, l'estima per la lectura, la il·lusió, l'estima pels animals i la natura.

Caldrà documentar-se en allò que necessitem, per exemple en El roure reboll, s'havia de buscar informació sobre els boscos de muntanya, i en la recerca va aparèixer el tipus de roure que es diu reboll, que dona títol a la cançó.

El següent pas serà **buscar referents** que ens agraden, de cançons ja fetes, que compleixen ni que siga una part del que nosaltres volem. En aquest cas els referents de cançons infantils que contenen històries, van ser:

- *El poll i la puça*, (popular)
- *Puff el drac màgic* (Leonard Mirrow i Peter Yarrow)
- *Maria no té por* (conte popular / cançó de Dani Miquel)
- *Poema al sol i la lluna* (Dani Miquel)
- *La princesa Ratolina* (conte popular / cançó de Dani Miquel)
- *A la voreta del mar* (popular)
- *Los cochinitos* (Francisco Gabilondo Soler)
- *El brujito de Gulubú* (María Elena Walsh/popularitzada per Rosa León)
- *Érase una vez* (Paco Ibáñez-poema de José Agustín Goytisolo)

Després passarem a **analitzar i entendre** com estan fetes aquelles creacions que prenem com a referents, quina estructura i quina harmonia tenen. Es pot partir de la base harmònica d'una de les cançons i amb els acords anar incorporant melodies i lletres, **jugant, explorant diferents possibilitats**.

A mesura que anem tenint clars alguns aspectes, prendre'm nota, bé per escrit o mitjançant gravació d'àudio: **anotarem o enregistrarem les idees**.

La lletra es pot construir o bé abans, o després, o simultàniament amb la melodia, mentre es va jugant amb la base harmònica.

Per continuar es tractarà de fer un esborrany, ja més concret, amb la **selecció de les idees** que més ens agraden. Caldrà **seure's a treballar-les** i veure si encaixen bé els diferents elements (la rima, els accents, la mètrica...) fins que arribem a construir la cançó conte que ens havíem proposat amb les preguntes inicials. En el cas del roure reboll aquest va ser el resultat:

PER ESCRIURE
LA MELODIA, UN
BON EDITOR
DE PARTITURES
POT SER EL
MUESCORE.

UNA SONORITZACIÓ

Sonoritzar un conte és una eina molt senzilla i un recurs a l'abast de tots, però no per això s'ha de desmerèixer. Aquest apartat pretén únicament fer-nos conscients del que ja sabem: les possibilitats del so són infinites, a més a més són una eina pedagògica molt interessant. Tan sols cal seleccionar-les, explorar-les i delimitar el que nosaltres volem.

PER SONORITZAR UN CONTE TENIM DIVERSES OPCIONS:

- Assignar un so determinat a un element o personatge del conte i fer-lo sonar en el moment de la narració en què apareix. (Tot i ser una opció molt simple, sobretot per als més menuts, és una activitat que requereix de l'atenció del que escolta per tal d'encaixar el so en el moment adient).
- Crear una ambientació, on caldrà buscar, explorar i seleccionar sons que embolcallen una atmosfera sonora.
- Improvisar la sonorització a partir de sons i d'algunes normes prèviament pactades.

LA SELECCIÓ DE SONS:

- el cos: sons i percussions corporals
- la veu i les seues possibilitats sonores
- objectes de tot tipus: joguets, de cuina, quotidians...
- qualsevol element d'un aula o espai (parets, portes, moble...)
- elements de la natura (fulles, pedres...)
- instruments musicals
- sons sintètics: d'un teclat amb opció de sons, amb aplicacions (com per exemple el Soundcool), dels bancs de sons virtuals...

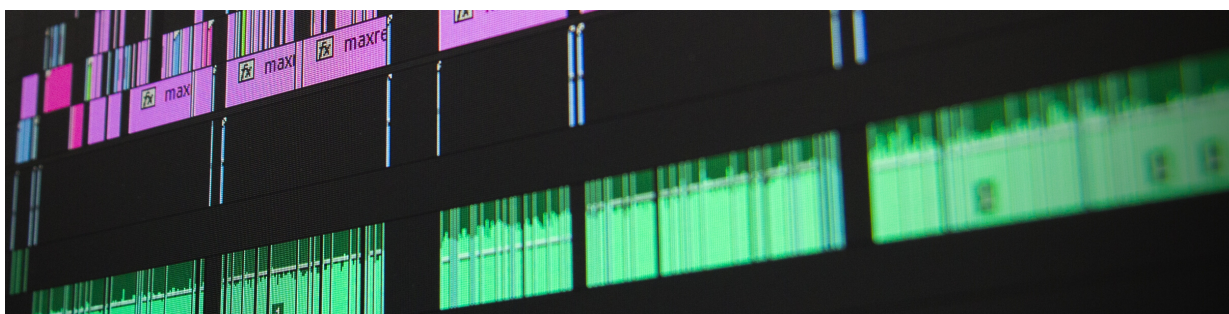
POTS ACCEDIR A BANCs DE SONS COM EL DE L'INTEF

PROPOSTA PER A LA SONORITZACIÓ:

La proposta és traslladar els sons i la narració a un editor de so, i crear un arxiu d'àudio, que bé podria ser un **podcast**. Pots documentar-te al respecte en la càpsula formativa Jpodcast.

Una bona opció pot ser el programa **Audacity**, ja que és de fàcil utilització.

El que resultaria realment interessant seria plantejar l'edició del so com a tasca a realitzar pels propis alumnes qui, guiats pel docent, confeccionen la sonorització gravant sons propis, important-los a l'editor, i combinant-los amb la narració del conte.

EXEMPLIFICACIÓ: LA CUCA I EL REI

Els ingredients d'aquesta senzilla sonorització són els següents i estan relacionats amb diferents elements del poema:

- un conte rimat inventat
- veus de xiquets, recitant el poema conte
- acords de l'ukelele, com ambientació de fons
- cròtals, representen la cuca de llum i sonen quan ix anomenada
- cordòfon, representa el rei, i sona quan se li fa menció.
- maraca, representa el sol que s'amaga.
- flauta, representa el dormir de la cuca.
- kalimba, la llum de la cuca i el final.

Clicant damunt de les icones podràs llegir el poema i escoltar el resultat de la sonorització:

QUINA ÉS LA TEUA PROPOSTA?

PLANIFIQUEM

Per tal d'emmarcar el conte musicalitzat en un disseny inicial de projecte artístic, podem partir de les següents preguntes, que ens ajudaran en la planificació i construcció del projecte:

QUINES COMPETÈNCIES CLAU ES DESENVOLUPEN?

(CCLI, CMCT, CD, CAA,
CSC, SIEE, CEC)

QUINS CONTINGUTS BÀSICS LINGÜÍSTICS I MUSICALS ENS PLANTEGEM?

(Consultar els documents
pont)

QUIN MÈTODE D'AVALUACIÓ EMPRAREM?

Una rúbrica, una llista de
control...

QUINES EINES TIC NECESSITAREM?

(Programes d'edició
d'àudio o vídeo...)

QUINA SERÀ LA TEMPORALITZACIÓ/ EN QUIN HORARI?

Un mes, un trimestre... / Hores, setmanals?

QUINS RECURSOS UTILITZAREM?

Aula, materials...

AMB QUINES PERSONES COMPTAREM?

Quins/es mestres?,
famílies...

AMB QUIN GRUP D'ALUMNES REALITZAREM EL PROJECTE?

De quin nivell? Grup classe o altre tipus d'agrupament?

QUIN PRODUCTE FINAL VOLEM?

Un vídeo, un podcast, una
dramatització...

COM DIFONDREM EL PROJECTE?

(En funció del producte
final).

BIBLIOGRAFIA

REFERÈNCIES

Castellano, P i Nieto, C. (2003). *El rap de la gallina Carolina*. Aldaia. Edicions del Bullent.

La cançó més bonica del món. Xtec. Recuperat de <http://www.xtec.cat/~ltorres3/projecte/d3/canco.htm>

Dalmases, A. (2003). *La sargantana Juliana*. Barcelona. Cruïlla.

Duràn, T. (1981) *Setzevoltes, Recull de contes per narrar*. Barcelona. Graó

Giménez, T. (2002) *Canta'm un conte. 10 contes cantats per treballar els valors*. Barcelona. Cruïlla.

Rodari, G.(2019) *La casa d'En Tres Botons*. www.otsiera.com.DocPlayer. Recuperat de <https://docplayer.es/106568523-La-casa-d-en-tres-botons-gianni-rodari.html>

Banco de imágenes y sonidos. INTEF
Recuperat de <http://recursostic.educacion.es/bancoimagenes/web/>

AMPLIACIÓ

Com escriure...històries sorprenents.(2003). Timun Mas

Colecció Escolta l'auditori, Ed.Consorci de l'Auditori i l'Orquestra.

Debón, J. (2016) *Escenes musicals en el aula*. València. Ed.Brúfol

Palacios, F. La mota de polvo (La colección). *Cuentos musicales*. AgrupArte Producciones

Rodari, G. (2016) *Gramàtica de la Fantasia, introducció a l'art d'inventar històries*. Ed. La Butxaca.

Vidal, D.(2018) *Simfonies d'aula, experiències pedagògiques d'un professor de música a la vora del Montgó*. Ed.96